

ΠΑΡΑΦΩΝΙΕΣ

ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Π. ΜΑΛΟΥΧΟΥ
gpmalouchos@gmail.com

Το ιππικό δεν θα' ρθει

Η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία πηγαίνει τον κόσμο πολλές δεκαετίες πίσω. Οι πάλαι ποτέ Σοβιετικοί είχαν εισβάλει στη Βουδαπέστη και στην Πράγα για να καταπνίξουν τις ελπίδες ελευθερίας των λαών τους, οι οποίες αποδείχθηκαν, τότε, φρούδες. Το ίδιο δυστυχώς θα συμβεί και τώρα: η πολεμική μηχανή της Ρωσίας θα επιβάλει τη θέληση του Κρεμλίνου και τίποτα δεν είναι σε θέση να τη σταματήσει. Και ασφαλώς όχι διάφορα οικονομικά μέτρα που ετοιμάζονται από τις Βρυξέλλες εναντίον «προσώπων» του ρωσικού καθεστώτος, με τα οποία ο απολυταρχικός ρώσος ηγέτης δικαίως απλώς γελάει.

Το μόνο είδος οικονομικής κύρωσης που θα ήταν σε θέση να ανησυχίσει τη Μόσχα θα ήταν αυτό για το οποίο μίλησε ο πρωθυπουργός της Βρετανίας Μπόρις Τζόνσον: η αποκοπή της από τα σκληρά νομίσματα της Δύσης και, ιδίως, το δολάριο. Όμως, κάτι τέτοιο αφενός δεν φαίνεται άμεσα εφικτό στον ορίζοντα και, αφετέρου, έχει και αυτό τις δυνητικές «απαντήσεις» του: υπάρχει πάντοτε η Κίνα η οποία μπορεί, αν το αποφασίσει, να στηρίξει τη Ρωσία σε περίπτωση που αυτό καταστεί τελικά αναγκαίο. Και που αν το κάνει σίγουρα θα εξασφαλίσει τα δικά της ανταλλάγματα, ενώ, επίσης σίγουρα, δεν θα τερθεί η ίδια σε κίνδυνο, όπως διάφοροι ημεδαποί «διεθνολόγοι» με βεβαιότητα έχουν «προεξοφλήσει» τον τελευταίο καιρό. Όπως με περισσή βεβαιότητα προεξοφλούσαν επίμονα μόλις μέχρι προχθές ότι η Ρωσία αποκλείεται να πραγματοποιούσε εισβολή στην Ουκρανία – δεν θα το έκανε, υποτίθεται, με κανένα τρόπο και για κανένα λόγο... Όμως η Ρωσία το έκανε: τίνανε στον αέρα κάθε δεδομένη διεθνή ισορροπία.

Ο μεγάλος ηττημένος αυτής της πολιτικής είναι αναμφίβολα η ίδια η Ουκρανία. Όμως δεν είναι μόνον αυτή. Επίσης βαριά ηττημένη είναι και η Ευρώπη, η οποία βλέπει τώρα τις αυταπάτες της να γκρεμίζονται μέσα σε λίγες ώρες, μαζί με την ανεπίτρεπτη επιπολαιότητα που τις συνοδεύει. Η Ευρώπη περιφρονεί εδώ και χρόνια τις αμερικανικές προειδοποιήσεις για την εξάρτησή της από τη Ρωσία. Όχι απλώς τις περιφρονεί. Τις περιγελά. Με την επιπόλαιη και αστήρικτη υπεροψία της. Τώρα όμως νιώθει ότι πατάει σε γυάλινα πόδια. Και κατανοεί ότι η πολιτική να περιμένει από τους Αμερικανούς να την ξελασπώνουν κάθε φορά στα δύσκολα αναλαμβάνοντας την ασφάλειά της και παράλληλα εκείνη να τους βρίζει, δεν λειτουργεί πια.

Ο Τραμπ μπορεί να είναι όποιος είναι, αλλά όταν φώναζε στους Ευρωπαίους ότι δεν γίνεται να μην πληρώνουν για την άμυνα και την ασφάλεια, είχε απόλυτο δίκιο. Τώρα το βρίσκουν μπροστά τους. Όπως και τις αμφισβητήσεις, μέχρι προ ολίγων ημερών, για τον κίνδυνο ρωσικής εισβολής. Όπως και την αυτοκτονική πολιτική στην οποία έσυρε όλη την Ευρώπη το Βερολίνο για να εξασφαλίσει, προς ίδιο όφελος, μία στρατηγική συνεργασία με τη Ρωσία στην αγορά ενέργειας. Όλα αυτά πληρώνονται ακριβά. Και ήρθε η ώρα. Όπως ήρθε η ώρα να κατανοήσουν τη βαθύτερη δομική ουσία του Brexit και των αιτιών του: είναι αυτή ακριβώς η Ευρώπη του Βερολίνου που ούτε θέλει ούτε μπορεί να πάρει πραγματική θέση στα μεγάλα ζητήματα που απειλούν σήμερα ακόμα και την ίδια. Προτιμά να υπάρχει ως ένας μηχανισμός που μακράν κυρίαρχο θέμα του είναι το να γίνεται διαρκώς όλο και πιο ισχυρή η ενδοευρωπαϊκή γερμανική ηγεμονία. Γιατί η ΕΕ είναι αυτό και τίποτα άλλο.

Τώρα η Ευρώπη κοιτάζει ξανά προς τη Δύση και ελπίζει στο «ιππικό». Όμως το ιππικό δεν θα έρθει. Και ορθώς. Οι Ηνωμένες Πολιτείες δεν θα εμπλακούν φυσικά σε έναν πόλεμο από χέρι χαμένο πριν καν ξεκινήσει. Πόλεμο στο κατώφλι μιας αποτυχημένης, παραλυμένης γερμανικής ιδιοτελούς, εθελουφλούσας Ευρώπης που, ακόμα και τώρα, επί της ουσίας επιμένει να σφυρίζει αδιάφορα. Και δεν είναι η πρώτη φορά.

Tabula Rasa

ΤΟΥ **Γιάννη Ζουμπουλάκη**

gzoump@tovima.gr

Γράφοντας...

« Παίρνει κανείς ένα κομμάτι χαρτί, ή και ό,τι να 'ναι, χαρτόνι, πίνακα, μια επίπεδη σανίδα, και με ό,τι βρει πρόχειρο που να τον εξυπηρετεί αρχίζει να σημειώνει τις λέξεις που εκφράζουν ό,τι έχει στο μυαλό του. Αυτή είναι η αναρχική φάση του γραψίματος. Η άδεια επιφάνεια μπορεί να κάνει το μυαλό να δειλιάσει, μπορεί να είναι αδύνατο να ελευθερωθεί το πνεύμα. Να γράφετε, να γράφετε οτιδήποτε. Το πιο πιθανό είναι να μην έχει καμιά αξία, και ποτέ δεν είναι δύσκολο να καταστρέψει κανείς γραπτά κείμενα. Αλλά είναι απόλυτα αναγκαίο, για να γράψει κανείς κάτι αξιόλογο, να κρατάει ρευστό τον νου και να τον ελευθερώνει στη διαδικασία».

Η παραπάνω παράγραφος είναι η πρώτη του θαυμάσιου κειμένου «Πώς να γράφεις», γραμμένου το 1936 από τον Γουίλιαμ Κάρλος Γουίλιαμς, που θεωρείται διεθνώς ένας από τους σημαντικότερους ποιητές και διηγηματογράφους της αμερικανικής γλώσσας. Μπορεί κανείς να βρει το κείμενο του Γουίλιαμς, παιδιάρου στο επάγγελμα και μάλιστα σε μικρές πόλεις των ΗΠΑ (εκεί όπου τον χρειαζόνταν), στην ποιητική συλλογή «Η κόρη στην Κόλαση και άλλα ποιήματα» που έχει κυκλοφορήσει στην Ελλάδα από τις εκδόσεις PRINTA σε εισαγωγή και μετάφραση του Γιάννη Ζέρβα, που θεωρείται ο καθ' ύλην αρμόδιος σε ό,τι αφορά το έργο του Γουίλιαμς στην Ελλάδα. Ενα έργο που δυστυχώς δεν είναι ευρέως γνωστό στη χώρα μας· για την ακρίβεια, ο Γουίλιαμς κέρδισε για πρώτη φορά τη δημοσιότητα που του άξιζε (και του αξίζει) όταν ο Τζιμ Τζάρμους εμπνευσμένος από την πολύτιμη ποιητική συλλογή του Γουίλιαμς «Πάτερσον» (εκδόθηκε χωριστά σε πέντε τόμους από το 1946 έως το 1958) γύρισε την ομότιτλη επιτυχημένη ταινία.

Το «Πώς να γράφεις» του Γουίλιαμς μου ήρθε προσφάτως στο μυαλό ενώ πληκτρολογούσα ένα κείμενο. Αναρωτήθηκα, πρώτον, αν ο Γουίλιαμς με αυτό που έλεγε μιλούσε για το γράψιμο στο χέρι ή γενικώς για το γράψιμο. Υποθέτω το δεύτερο· άλλωστε υπάρχουν άνθρωποι που γράφουν χωρίς καν να χρησιμοποιούν χέρια – θυμίζω ότι το βιβλίο «Το σκάφανδρο και η πεταλούδα» είναι γραμμένο με τις κινήσεις των βλεφάρων του αριστε-

Ο παιδίατρος και λογοτέχνης Γουίλιαμ Κάρλος Γουίλιαμς

ρού ματιού αφού ο συγγραφέας του, Ζαν Ντομινίκ Μπομπι, μόνον αυτές μπορούσε να κινήσει, ολοκληρωτικά παράλυτος καθώς ήταν. Όμως αυτές είναι οι θαυμαστές εξαιρέσεις του κανόνα, οι σπάνιες περιπτώσεις γενναιότητας και ελπίδας οι οποίες προέκυψαν από την αναγκαιότητα των συνθηκών.

Το γράψιμο, κατά κανόνα έχει να κάνει με το χέρι. Με το μυαλό πρώτ' απ' όλα, το οποίο όμως επικοινωνεί με το χέρι. Το γράψιμο είναι μια άσκηση του χεριού και κακά τα ψέματα τα χέρια μας, σε ό,τι αφορά το παραδοσιακό γράψιμο, έχουν αδρανοποιηθεί πλήρως. Το γράψιμο με το χέρι, πολύ σπάνια θα το βρούμε σήμερα· γνωρίζω ανθρώπους στον χώρο μου που μου έχουν εξομολογηθεί ότι έχουν ξεχάσει πια να γράφουν με στυλό ή με μολύβι στο χαρτί. «Το μόνο που γράφω πια με το χέρι είναι η υπογραφή μου» μου είπε συνάδελφος μεταξυ σοβαρού και αστείου όταν με είδε

να κρατώ σημειώσεις σε μπλοκ με στυλό σε μια προβολή ταινίας – κάτι που χρόνια τώρα επιμένω να κάνω.

Το δεύτερο για το οποίο αναρωτιόμουν είναι πώς θα ένιωθε γενικότερα σήμερα ένας τεχνίτης της γραφής σαν τον Γουίλιαμ Κάρλος Γουίλιαμς; Θα είχε άραγε συμβιβαστεί με την αντικατάσταση του γραψίματος με το χέρι από το πληκτρολόγιο ή την επίπεδη επιφάνεια ενός κινητού ή ενός τάμπλετ; Πώς θα ένιωθε αλήθεια με αυτό το «να γράφετε, να γράφετε οτιδήποτε» που είχε γράψει όταν θα έβλεπε όλα αυτά τα φτηνά, αλαλούμ και εν τέλει ανόητα «οτιδήποτε» που κατακλύζουν το Διαδίκτυο και δη τα κοινωνικά δίκτυα; Πιθανότατα, επειδή μιλάμε για μια ευφυή προσωπικότητα, ο Γουίλιαμς θα είχε δεχτεί την αλλαγή σαν ένα σημείο των καιρών, σαν μια ακόμα εξέλιξη – όπως δεχόταν τις εξελίξεις στον τομέα της παιδιατρικής.

Αν όμως με την κατάλληλη άσκηση η «αναρχική φάση του γραψίματος» μπορεί επίσης να εξελιχθεί σε κάτι πιο στρωτό, πιο ουσιαστικό, πιο κομψό και εν τέλει πιο αξιόλογο, το γράψιμο στο Διαδίκτυο, στις περισσότερες περιπτώσεις, δεν μπορεί παρά να παραμείνει άναρχο, φτωχό, συνθηματολογικό και εντελώς εφήμερο. Και την ίδια ώρα, ενώ «ποτέ δεν είναι δύσκολο να καταστρέψει κανείς γραπτά κείμενα» όπως είπε ο Γουίλιαμς, τα κείμενα στο Διαδίκτυο, πρώτον, δεν μπορούν ποτέ να καταστραφούν πλήρως γιατί μένουν για πάντα στο «σύννεφο» και δεύτερον, μπορούν να καταστρέψουν τόσο αυτούς που τα έγραψαν όσο και αυτούς για τους οποίους τα έγραψαν.